

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§.9. Huic Saluatoris nostri figuræ, qua in porticu ambulat optime conuenit illa Thecuitis sententia: Retractat cogitans &c.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53104)

Etando longanimitatem : *Ambulabat Iesus &c.*

§. 9. *Huius Saluatoris nostri figura, qua in porticu ambulat optime conuenit illa Thecuitis sententia: Retrahat cogitans &c.*

22 **O** Prime quadrant hæc verba imagini, quam nobis proponit D. Ioan. Chryl. *Ambulabat in templo in porticu Salomonis.* Sed verius mihi videtur, cum video Saluatorem, sicat illum nobis proponit, ambulatentem suspensum, attonitum, iustar viri per cubiculum ambulantis animo suspensi & cogitabundi illi ad amissum conuenire, quod mulier quædam ex vrbe Thecua oriunda prolocuta dicitur, quam David vsq; p̄sentissimam proclamauit, cuiusque Spiritus S. maximam celebrat prudentiam: *Non vult Deus perire animam, sed retrahat cogitans, ne penitus pereat, qui abiectus est.* Animo proposuerat David de medio tollere filium Absalonem ob fratricidium Amnon eiusdem Davidis filii: conata est mulier hæc Davidem eo adducere, vt à proposito desisteret: quocirca sapientissima proposuit illi argumenta, atque inter alia hoc objicit. *Domine mi Rex oro supplex vt tuis in actionibus Deum studeas imitari, quo fiet, vt à vero, rectoque non aberres: Recordetur Rex Domini De sui. Quid agit Deus? Non vult perire animam, sed retrahat cogitans &c.* Sumit metaphoram ab eo, quod Patri cont. ngit clementissimo, qui filii sui uolens insolentias, quo:que per dies singulos viles & infames patret actiones, hæret anxius & diuertis suspensur cogitationibus: quid huic nebuloni faciam? Prudenter actum esset si nequam illum actibus meis expellerem, ne mihi occurat amplius: omne decedat hinc faulto: non enim de meis vel panem facultatibus hereditabat. Facta hæc propositione, in se reuersus ait, *H. u quid ago: filius meus est: iuuenis est, & imprudens: si perferam illum, fieri potest vt meliora sapiat, & in virum euadat præclariorem quem si profugum eiecero, fieri potest, vt æternum pereat in non leue nominis mei detrimentum? Illa cogitatione primam reuocat conclusionem: & quasi defectus eius ponderans, propositione: concludit illi contrarias, & seipsum attendens, quod Pater sit, atque proinde in beneficium filii patienter oportet vt eum sustineat, hanc retrahat & mutat in suauitatem.*

II. *Similino do.*

Hoc modo se nobis proponit Deus, conclu-

siones statuens contra filios suos immorigeros, peccatores intelligo: etenim eorum attendens crimina, videtur illis intentare velle supplicium, eosque damnare perpetuo; verumtamen suam naturam expendens, Patris scilicet & quod tandem, licet hic sit peccator, tamen filius suus sit, ex concessa illi natura, quem futurum creauit regnorum suorum heredem: reuertitur, & illam retrahat sententiam, qua filium punire decreuerat, sumitque aliam filio benigniorem: non quod in illo quædam arguatur imperfectio earum, quæ reperiuntur in Patre mutante sententiam, gnorantia scilicet & defectus potestatis: sed quo declaret nostro modo paterna sua viscera, misericordia turgentia: si namque nostra cogunt illum peccata sumere sententiam, qua nos perdat: sua cum & bonitas mouet & excitat misericordia, qua piores abroget (nostro loquendi modo) nobis perniciosam, aliamque sumat nobis summopere proficuum.

Nou hunc mihi conceptum arrogo, sed grauioribus Ecclesiæ adscribo doctoribus D. Amb. a D. Chrysothom. b & D. Hieronym. c qui illum hauserunt ex quibusdam eiusdem Dei, ea refert e vato Osee. Deus inquit SS. PP. certum est, quod in se nullas patiatur passiones, nec variis mutetur resolutionibus, nec illi viscera moueantur: hoc etenim nobis proprie conuenit: sed aliquoties vsuam nobis testetur misericordiam, & amorem exponat, se nostris oculis subicit, illis quasi moueretur. Talem se quondam ostendit Prophetæ Osee: etenim videbatur circa caeli cardines obambulare cogitabundus, mentes suspensus, sibi que loquens, & quasi vir, cui quidquam magni momenti contigit qui suspensus animo obambulat, nec sumit resolutionem, nunc caput agit, nunc manibus ludat. In finitibus populum suum Deus cumulauerat donis & misericordiis, quem nomine compellat Ephraim & Israel, sed in recambium respondit illi populus, terga vertens illi, simulacris adolens incensum, mille suum sceleribus offendens benefactorem. Intueatur illum Prophetæ, vt ipse ait, obambulantem, cogitabundum sibi que colloquentem, imo eo modo, vt illum Prophetæ potuerit intelligere: *Quomodo dabo te Ephraim, protegam te Israel: Quomodo dabo te sicut Alama, penam te vt Sebaim: conuersum est in me cor meum: pariter conuertata est punitudo mea. Non faciam furorem ira mea, non conuertar vt disperdam Ephraim: quoniam Deus ego, & non homo. Ecce quam hæreat animo, quam se ostendat cogitabundum, & mutantem sententias. Heu: Ephraim*

a Lib. 1. de pen. c. 4.
b Ho. 5. do pan. & in proemio super Isai. c Ep. 46. ad Rusticum. III. Sic testatur per Oseam.

Osee. 11. d.

Ephraim quid agam tecum? Puniam te, par-
 camne tibi hoc est: *Qua modo dabo te Ephraim?*
 Quod Septuaginta legunt: *Quid faciam tibi*
Ephraim? An te defendam, & laboribus cri-
 piam? *Proregam in te Israel.* Video quod peccata
 tua meam prouocent iustitiam, eogantque ma-
 num tibi subtrahere auxiliarem. An igitur te de-
 feram? suadet aequitas, ut ecclesi te igne con-
 sumam, sicut luxuriosas illas ciuitates. Adama
 & Seboim, quae cum Sodoma simili perierunt
 incendio: quandoquidem minora non sunt tua
 crimina, & pares culpae pari plectantur iuste
 supplicio. Verum quomodo haec tibi faciam?
 negare non possum, meas es tu populus ele-
 ctus, nepotes amici mei Abraham in egerimi:
Quomodo dabo te sicut Adama. ponam te ut Se-
boim? Haec & grauiora mereris, & iuste rec-
 pe: es: sed absit omnino: nam dilectus es mihi
 populus: proinde stat animo, mutare senten-
 tiam: hoc etenim significat: *Conuersum est in*
me cor meum: iuxta phrasim scripturalem, qua
 quis dicitur mutasse cor suum, qui suam mu-
 tauit opinionem. Sic ait Dauid: *Conuersus est*
cor eorum, ut odirent populum eius: & in alio loco:
Et tu conuersus est cor eorum iterum: atque de illo
 qui sententiae suae pertinax insitit, ait Dauid:
Confirmatum est cor eius, non commouebatur donec
despicias inimicos suos.
 Hoc inquit D. Hieronymus, significat: *Con-*
uersum est in me cor meum, quoniam ergo terri-
 bile supplicium, comminatus fuerat, rursum paren-
 tis affectus in misericordia vincitur, & auertitur em-
 iudicis pietate miratur pariter. Et subiungit: *Pa-*
riter conturbata est paenitentia mea. Quasi nostro
 diceret idiomate. Quam primum deiecit te pu-
 nire, te itaque considerans peccata tactus ium
 dolore cordis intrinsecus considerans meip-
 sum, me esse patrem: & hoc ipsum, quod dixi,
 calligabo te, cordis intima lacerauit. *Oce* ait
Gen. 6.3. hic quod dixerat in diebus Noe. *Tutus dolore*
cordis intrinsecus. Quocirca sententiam muta-
 uit: *Quia Deus ego & non homo.* Non me co-
 git mutare sententiam id, quod in te contem-
 plor: non enim aliud praeter peccata in te con-
 sidero, quae me prouocant: sed quod me ipsum
 attendam, quod equidem Deus sum & non ho-
 mo, diuinum & non humanum cor sit mihi.
 Homo fitiosus se patitur duci passionibus, cui
 ira obexcat intellectum & rationem, idcirco
 praconceptas non mutat resolutiones: ve-
 rumtamen Deus ego sum, cuius viscera fons
 sunt misericordiae. Quod si inter homines pa-
 tres, tuas mutauit erga dilectos filios resolu-

nes, quamuis enim prouocati nequiter, quis in
 illis aduertunt, decernant illos adibus suis ex-
 terminare, & ab oculis suis abigere: tamen con-
 siderantes, quod partes sint, has reuocant reso-
 lutiones, aliaque statuant, illos defendendi, ex-
 pectandi, & paululum sustinendi: ego qui paren-
 tum omnium parens sum. *Ex quo omnis paterni-*
tas in caelis, & in terra nominatur. Non mirabo
 resolutiones ad quas tua me peccata impulerunt,
 ut sumerem, in illas ad quas iustitia me prouo-
 cat: uterque in misericordia?

Cuncta haec verba singulari prorsus eloquen-
 tia, nec inferiori Theologia declarauit D. Chry-
 lost. *Fortis est amantissimus filiorum,* & ut ille
 solus dicit: *Quid faciam tibi Iudas? Numquid nesci in pro-*
quid faciam? noli, verum nolo. Natura habitudo pe-
 catorum panam ultricem reposcit, sed diuina cle-
 mentia magnitudo colubet. *Quid tibi faciam? Igno-*
scant tibi sed eo effixeris in cogitatione, ac legior.
 si te non puniero, peior euades, legior ac negli-
 gentior. *Ad uirum te.* An igitur cogitabo te, delebo
 te? *Sed mea erga homines benignitas ad non suffert.*
Quid tibi faciam? Vi Sodoman, ponam te? Vi Go-
morram subuertam. Conuersum est cor meum. *Nal-*
is obnoxius perurbatione hominem imita, ut com-
mutum esse tibi. Verius matrem representat libe-
ros amantem. Conuersum est cor meum. *Quasi di-*
cat mulier de puero: Conuersum est cor meum se-
cundum matrem affectionem. Turbatus sum in
 mea paenitentia, *Deus turbat ut imitatur locutio-*
 nes nostras.

Eadem de re locus alius adducitur quem D.
 Chryl. ex hac doctrina videtur declarare: post-
 quam enim dictum fuerat qualiter Noe, uxor
 illius filii, & uxores eorum egressi fuerant de
 Arca, iussu Noe edificauit altare: in quoque sacri-
 ficium obtulit Deo gratissimum huiusmodi an-
 ne. *Et ait ad eum.* In H. *breuo est: Amari libo: Que*
diuersimode transferuntur: Chaldaeus legit: &
dixit ad cor suum. Alij: & dixit in corde suo. D.
 Chrylostom. *Et dixit Dominus in mente sua:*
 Septuaginta: *& dixit recognoscat:* hoc est imen-
 te reuoluens, quae prius cogitauerat: consilium
 inuit contra consilium, diuersum a priore. De-
 creta: delere hominem, ut pote malum. *Non*
permanebat spiritus meus in homine. Ecce id est, vi-
 tam hominis delebo, & hoc ipsum diluuium ca-
 pit ex quo: sed hoc decretum recogitat. *De-*
xit recognoscat: nequaquam ultra maledicam terra
propter homines: sensus enim, & cogitatio humani
cordis in malum prona sunt ab adol. scientia sua.
 Fateor quod tam peruersas notans in homine
 iudici.

Psal. 104.
 24.
 3. *Reg. 19.*
 37.
 1. *111. 8.*

D. Hier.
 IV.
 Et expli-
 catur a
 D. Hie-
 ronym.

Gen. 6.3.

V.
 Qua ra-
 tione
 Deus
 suas mu-
 tet reso-
 lutiones.

Ephes. 3.

23

D. Chry-
 lost. *Tom. 1.*

VI.
 Confir-
 marur,
 hic lo-
 quendi
 motus
 ex alio.
 Hem. 17.
 in Gen. 8.
 21.

inclinationes, ad cum delendum vehementer sim prouocatus: sed tandem hoc ipsum me ad commiserationem impulit & benignitatem. Non dixit, auctore D. Chrystostom. quod hoc fecerit, eo quod hominem cernebat mutatum: quia talis erat ex mala sua inclinatione, & dixit Dominus in mente sua: iterum humano more loquitur. Ait prætius doctor. Quamuis enim perpensis hominum sceleribus videatur decreuisse vt hominem deleret verum attenuata natura eius corrupta, restat ut cogitans in mente sua.

VII.
Quid
nunc fa-
ciet Deus
cum suæ
homo?

Hoc agebat Deus, & eo se modo suspensum multaque animo volentem ostendebat, dum Deus tantum esset & non homo: Deus ego sum, & non homo. Sed nec nostram assumpserat naturam, nec pro nobis sustinuerat, famem, sitim, fatigationem, flagella clauos, crucem & mortem: sed nec effuderat, aut pro nobis sanguinem suum dederat pretiosum, nihilominus terrat & mutat castigandi & perdendi homines resolutiones, ad quas cum enormia cogebant eorum crimina, in alias expectationis & remissionis, ad quas sua illum urgebat misericordia. talemque se monstrabat, qualem illum Theuitis describebat. Non vult animam perdere, sed reuocare cogitans, ne penitus pereat qui abiectus est. Perpende quid modo sit acturus: non enim Deus tantum est, sed etiam homo. Verbum caro factum est. Nam in hominum salutem eandem induit naturam, suum profudit sanguinem, vitam suam, imo seipsum quid igitur acturus est?

Ioan. 1. 14

Se certe obstrictum ex non tolerandis sceleribus & impudentis audacioribus quibus illum Iudæi prouocant, vt illos interfectione deleat: attendit quod sua illis non proficiat doctrinam, suis eos non moueat miraculis, non emolliat blanditiis, non corrigat reprehensione, nec doctrina sua, nec mirabilibus: ex alla vero parte se Deum esse recognoscit quodque factus sit homo, in mundum venerit pietate motus & misericordia, vt perditum hominem repararet: igitur quasi mente suspensus & animo multa voluens, obambulans & sibi colloquutus ait: Quid faciam tibi Ephraim: quid faciam tibi iuda? Quid vobis faciam, o homines? Expediret quidem tantas igne cælesti puniti petulantias etenim illum merentur: sed meæ non correspondet hoc bonitati, & aduentus mei in Hieron. Bap. de Lanna Tract. III.

mundum intentioni, qua parcere illis & expectare decreueram. Ecce, qualis ambulet: Ambulabat in templo in porticu Salomonis.

O Christiane, quam iuste dicere mihi licet, nostro loquendi modo, quod Christum detineas suspensum, velut ambulantem & interrogantem: Quid faciam tibi Ephraim quid faciam tibi iuda? Quid faciam tibi? quid amplius in tui facere potui beneficium: quid vero tu amplius facere in mei dedecus potuisti? Creauit te, dans animam tibi comparem Angelis, omnium regnorum meorum ac diuitiarum capacem: in ventre matris te latentem custodiri, & cum salute ad lucem huius mundi produxi, & quam primum magis tibi curam meam Angelum destinavi, vt esset tibi pædagogus, atque à periculis superuenientibus te seruaret illasum, tuique tantum, idque singularem, curam suscipere. Ad meam intulisti Ecclesiam, aquis mundani Baptismatis, filium creauit te cælestis Patris mei omnium regnorum heredem fratremque meum per gratiam: meam insudi doctrinam, tradidi legem, sacramenta, merita: carnem tibi meam apposui in ferculum & sanguinem in poculum, & tandem meipsum tibi consignauit. Quid est quod debui ultra facere?

VIII.
Ista cont
vobis confide-
tanda.

Millies lapsus es, & toties te lapsum erexit millies te Satanae seruum effecisti, & toties te de tyrannica eius eripui potestate. Quid est quod debui ultra facere. Quid est quod in mei nominis ignominiam facere potuisti, & non fecisti? Quas præteristi occasiones, in quibus non volueris tui potius seruire carni, & placere diabolo, quam mihi? Quoties, me contempto, Satanae adhæcisti? Numquid meas non audisti voces, meas sprouisti promissiones, minasque meas irritasti? Quomodo habo te Ephraim? Suaderet equitas, vt te deletem, & securi præcinderem arborem ita intruduosam. Sic fieri conueniret, dum te perpendo, sed meipsum cohibeo, meipsum perpendens, quod pater tuus sum, nec sit amor Patris in o parentum omnium simul erga omnes filios suos, meo comparandus, quo te solum prosequor tibi que afficiot vnicò.

Isa. 54

Vtinam animo renouerēs tu, qui ad xdes festinas aliteris vt tuis vacēs libidibus, pluri assidens moribus viliemque voluptatem, quam ipsum Deum, ioumque eius
Cccc calum

cælum, quodque te conspiciat ex alto, & quasi suspensos cælos ipsos, & Angelos alloquatur: *Obstupescite cæli super hoc, & portæ enis desolamini, etc. Me dereliquerunt fontem aqua viva, & foderunt sibi cisternas, cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas.*

Nim. 25.
7.

Quid acturus sum super impudentia tali, qua mihi dorsum vertunt, & vilibus adeo postponunt delictis? Quis hoc sufferat? Iustum esset tibi supplicium si mitterem Angelum, qui te & aliam pugione confoderet, ut olim laudabiliter fecit Phinees illis, qui similitate polluerant impietate. Hæc quidem condigna ait, tuis sceleribus, sed quid? Pater tuus sum, Pater misericordiarum & totius Deus bonitatis, atque ut talis: *Non faciam secundum furorẽ iræ meæ.* Vtinam attentius tu perpenderes, quod sanguinem bibisti pauperis, quem perire permististi: hic autem contra te vociferetur: & tu similiter, qui fame cernis perire languentes, nec illis compatiris magis, quam dives ille Epulo jacenti Lazaro, quod Deum quasi stupentem detineas & attonitum, sibi loquentem: qua ratione tantam perferam duritiam, tantam non castigabo malitiam? Sic seipsum Propheta proposuit. Ezechielii tales considerantem & exclamantem. *Vsuram & superabundantiam accepisti, & auare proximos tuos calumniabaris, etc. Ecce compleri manus meas super auaritiam tuam, quam fecisti, & super sanguinem, qui effusus est in meo tuo.* Verbum Complodere significat ad iniuriam collidere eo modo quo agit quando alicui indignatus manus collidis, ambalque coniungens clatis brachijs, sic inquisi Apage hinc.

Eo modo se Deus ostendit, crudelem te & auarum conspiciens, qui denarios tuos Deo autem, illique in paupere frustum panis denegas unimilicors. *Eccc compleri manus meas super auaritiam tuam.* Hinc apage: tua namque meretur peruersitas, ut te perdam in æternum. Hoc tua meretur auaritia. Sed quid ago? Deus ego sum, & tui gratia sanguinem meum profudi, tuamque volo expectare correctionem. Vtinam & tu considerares dignitatem ardellio (a) qui caelestes continent sedes quas tibi Deus offert, viles has mundi sectaris ipso vento, vel fumo, vel umbra vaniores: quod ipse hæreat anteo suspensus, te tuasque perpendens ipse cogitationes. *Peccata mens cogitationes.*

(a) Papa
uicino.

22.

hominum, quoniam vana sunt. Quasi dicat *Os. 12. 2.* quid illi faciam, qui continuo ventos sectator & auram? *Ephraim pasit venum, & sequitur astum. Quid faciam tibi Ephraim.* Illud tibi conueniet, si tuas perpendam iniquitates. Porro, non faciam secundum furorẽ iræ meæ. Proh Dei misericordia! diuinam eius obstupescite bonitatem. Habes hic imaginem qua D. Ioan. Christum nobis describit. *Ambulabat in portis Salomonis: & quam apte huic imagini conueniat illa sapientissimæ mulieris sententia. Non vult Deus perire animam, sed reuocare cogitans, ne penitus pereat, qui abiectus est.*

§. 10. Circumdederunt ergo eum, & c. oues meæ vocem, & c. Præscitos illi præserunt qui Christum circumdant: & Prædestinatos, oues quorum primum indicium est, audire vocem eius, illam simpliciter credendo: sicut & illorum, illum circumcingere.

Secundam nobis proponit Euangelista imaginem scilicet reprobatorum in figura horum inimicorum Christi, qui tam clare tales se esse demonstrant, ut poni possint tamquam symbolum eorum, qui præciti sunt: sicut ad exprimendum hominem crudelem, Neionem p. of. 8, & ad declarandum sapientem propositis Salomonem: ita similiter si reprobatorum vis cognoscere, illos intueri. Imago tertia est prædestinatorum, quam nobis depictam offert penicillo multo eminentiori, quam fuit Apellis, lingua scilicet. Saluatoris: etenim illos nobis depingit in symbolo suarum ouium.

Expendit Theodoretus Dei consuetudinem: etenim quia homo per peccatum: *Comparatus est in iumentis insipientibus, & similitus factus est illis.* Solet Deus homines animalibus comparare: crudeles, tyrannos, leonibus: astutos & versipelles, vulpibus: gulosos, vris: carnales & luxuriosos, porcis & iumentis: bonos & pacificos, animalibus mansuetis, domesticis & simplicioribus. vespere columbis, & nominatim ouibus: harum enim symbolo nobis describit prædestinatos: & latius quidem nobis illud indicauit (inquit D. Aug.)

24

I. Homines varie comparantur animalibus.

Serm. 5. de
provident.
Ps. 48. 13.